

AVALUACIÓ DEL SUPORT A LA INCLUSIÓ EN CENTRES ORDINARIS: FUNDACIÓ EIR- El Niu

Nina Goicoechea
Laura Colacios
Meritxell Queraltó
Maria Josep Filgueiras
Lydia Magdaleno

RESUM

El present article emmarca la tasca que duu a terme la Fundació EIR- El Niu, donant suport a la inclusió d'alumnat amb necessitats educatives especials a escoles ordinàries de Barcelona. S'inicia fent un breu repàs de la seva història i trajectòria, per poder passar a continuació a analitzar com es realitza el suport a la inclusió. A continuació s'exposa la necessitat que va sorgir de valorar resultats i dotar el treball d'evidència científica, a fi de poder parlar de bones pràctiques basades en l'evidència. S'explica com, per a fer aquesta avaluació, es van elaborar uns qüestionaris respecte a l'evolució de 23 alumnes amb diversitat funcional, que van ser contestats per professionals de les diferents escoles ordinàries de Barcelona amb les que treballem. Els resultats obtinguts, representats mitjançant gràfiques, valoren positivament l'evolució dels alumnes en tots els blocs de preguntes, corroborant que el suport a la inclusió optimitza els recursos de les escoles ordinàries, millorant les estratègies d'aquestes escoles per atendre la diversitat.

Paraules Clau: Educació inclusiva. Avaluació. Bones pràctiques. Evidència científica. Diversitat.

ABSTRACT

This article frames the project carried out by Fundació EIR - El Niu, supporting the inclusion of pupils with special educational needs in ordinary schools in Barcelona. To begin with, the article starts with a brief review of its history and trajectory, and goes on to explain how the support for inclusion is put into practice. Later on, it is showcased how the Fundació EIR - El Niu's team realized about the need to assess results and bring scientific evidence to the work that was being carried out; with the goal to develop best practices based on evidence. It is explained how, in order to carry out this assessment, questionnaires were developed to track evolution of 23 students with disabilities, which were answered by professionals from different regular schools in Barcelona that Fundació EIR - El Niu works in partnership with. The obtained results, represented by graphs, positively value the evolution of the students in all the blocks of questions, corroborating that support to inclusion optimizes the resources of ordinary schools, improving the schools' practices to focus on diversity.

Key Words: Inclusive education. Assessment. Good practices. Scientific evidence. Diversity.

D'ON VENIM I ON SOM

L'any 1976 un grup de professionals de l'educació i la psicologia ens vam posar a treballar, dedicant els nostres esforços a intensificar l'estimulació dels infants en edat preescolar, amb la intenció d'aconseguir, a l'etapa d'Educació Primària, la inclusió d'aquests alumnes amb necessitats educatives especials a les escoles ordinàries.

Aquest objectiu s'aconseguia amb alguns dels alumnes, però amb d'altres no resultava possible. L'evidència d'aquests resultats va fer néixer la Fundació EIR-El Niu amb l'esperit d'oferir a cada alumne el model educatiu que més s'ajustés a les seves necessitats; és per això que desenvolupem tres línies de treball: l'escola

d'educació especial, l'escolaritat compartida i el suport a la inclusió a l'escola ordinària.

L'any 1982, amb la publicació de la LISMI, partint de la nostra experiència en l'atenció a l'alumnat amb discapacitat i d'estudis en integració escolar que posteriorment s'ampliarien i canviarien la denominació integració, que es refereix a l'alumne amb discapacitat, per inclusió, que es refereix a tot l'alumnat (Collicot 2000; Porter 2001; Ainscow 1999; Stainback 1999; Huguet 2006), vam presentar un projecte al Departament d'Ensenyament amb la finalitat de col·laborar amb les escoles ordinàries. En aquest projecte oferíem suport en tots els aspectes que fossin necessaris per garantir la inclusió de l'alumnat amb discapacitat intel·lectual a les escoles ordinàries: fons de documentació, formació, coordinació amb els EAP i amb els equips directius, participació a les reunions de claustre o de cicle, col·laboració en l'elaboració dels Plans Individualitzats (PI), estratègies de treball a l'aula, adaptacions dels llibres i materials pedagògics, abordament de conductes disruptives, atenció a l'alumne a l'aula i fora de l'aula, atenció a les famílies, etc. Aquest projecte va ser acceptat per l'administració i desenvolupat fins l'actualitat amb una valoració positiva per part dels EAP, les escoles ordinàries i les famílies.

PER QUÈ FEM EL QUE FEM?

Els països europeus a la Carta de Luxemburg, l'any 1996, i la Convenció de la ONU, l'any 2006, van reconèixer que l'educació inclusiva és el pilar de la igualtat d'oportunitats de les persones amb necessitats educatives especials.

Quan una escola es planteja atendre a un alumne amb discapacitat, els professionals i les famílies es poden fer moltes preguntes: No l'atendrien millor a una escola especial, on tenen més recursos i especialistes? Baixarà el nivell del grup? Tinc prou formació per donar resposta a aquestes dificultats? Quin suport tindrà? L'alumne estarà bé? Tindrà sentiments de no oferir a l'alumne tot el que necessita per progressar?...

Reflexionant amb els docents amb els qui col·laborem respecte als objectius de l'educació compartim la idea que es poden sintetitzar en un: educar per la vida, ajudant als alumnes a ser competents utilitzant els seus coneixements i expressant les seves emocions, per tal de prendre les decisions que els ajudin a desenvolupar-se a nivell personal i social.

Són els mestres, i la comunitat educativa en general, els més capacitats per trobar la manera idònia d'acompanyar als joves, amb i sense discapacitat, a conèixer respectant la diversitat. Aquesta convivència i coneixement mutu, après a l'escola, donarà pas a una societat oberta i acollidora amb les diferències individuals.

Com escola d'educació especial, pensem que podem aportar el nostre coneixement i expertesa per poder acompanyar els alumnes amb necessitats educatives especials a les escoles ordinàries, les escoles per a tots i totes, on puguin ser acollits, estimats i també aprendre i créixer.

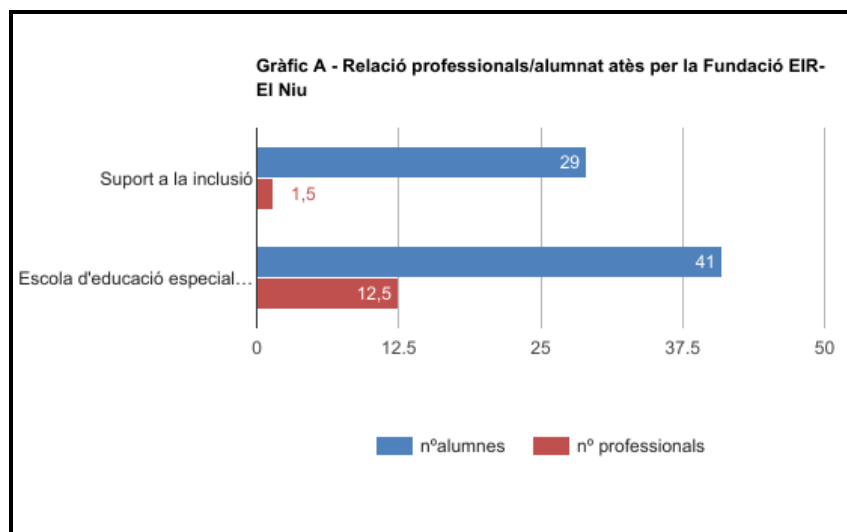
Alhora, volem acompanyar també als docents i les famílies que fan tot el que poden per complir amb els objectius que, com nosaltres, tenen encomanats: fer que tots els infants, nens i joves puguin estar a les mateixes aules a les que van els seus germans i veïns i puguin aprendre, estimar i jugar en entorns educatius ordinaris.

COM HO FEM?

La col·laboració entre les escoles ordinàries i la Fundació EIR-EI Niu, es basa en compartir coneixement per facilitar que els tutors i la resta de professionals que atenen l'alumne amb discapacitat, es sentin capaços de mantenir la presència (accés a l'educació), la participació (qualitat de l'experiència educativa) i el progrés (processos i resultats de l'aprenentatge) de l'alumne amb diversitat funcional, al llarg de tot l'horari escolar.

Aquesta col·laboració s'inicia amb l'acord entre l'EAP i els equips directius de les ambdues escoles.

Actualment dediquem l'horari d'un professional i mig, dels recursos de personal que aporta a l'escola d'educació especial el concert amb la Generalitat de Catalunya, per donar suport a la inclusió a 29 alumnes amb discapacitat intel·lectual, trastorn de l'espectre autista o d'altres trastorns que dificulten l'aprenentatge i el desenvolupament emocional i social. Aquests alumnes, escolaritzats a 8 escoles ordinàries de Barcelona, passen tot l'horari escolar a l'escola ordinària i som els professionals de la Fundació EIR-EI Niu els que ens desplaçem a l'escola ordinària per donar suport a la inclusió.

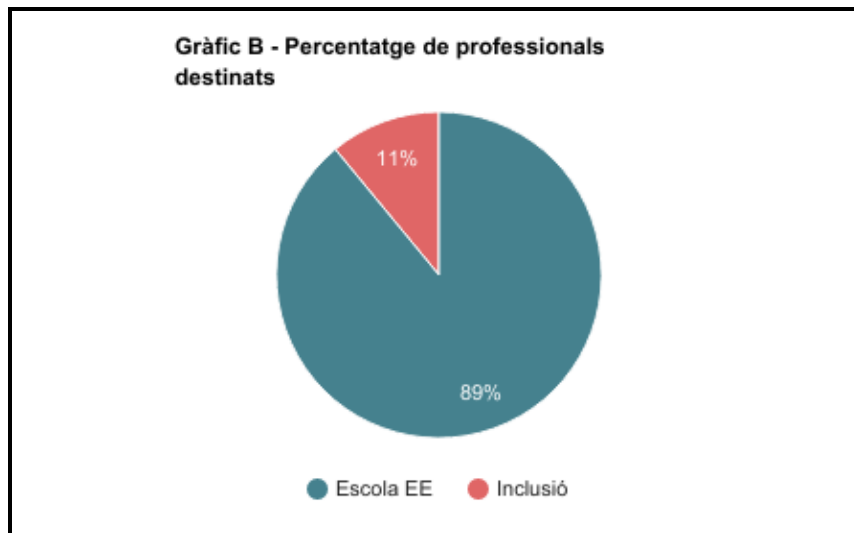

(Gràfic A)

En el *gràfic A* podem veure representat en blau el nombre total d'alumnes atesos pel suport a la inclusió, i per tant escolaritzats en centres ordinaris, i el total d'alumnes escolaritzats en el centre d'educació especial. En el mateix gràfic veiem en color vermell el nombre de professionals que treballen fent suport a la inclusió i els que ho fan al centre d'educació especial.

En total atenem a 70 alumnes amb necessitats educatives especials, 41 escolaritzats en el centre d'educació especial, ja sigui en modalitat total o en escolarització compartida, i 29 matriculats en escoles ordinàries de Barcelona que estan a temps complert a l'escola ordinària, seguint el model d'inclusió. El nombre de professionals que treballen a l'escola d'educació especial és de 12'5 persones,

mentre que els que fan suport a la inclusió són 1'5 persones que treballen conjuntament amb els professionals de l'escola ordinària.

(Gràfic B)

En el *gràfic B* hem representat el percentatge de professionals destinats al suport a la inclusió, en relació als que treballen en el centre d'educació especial. Donades aquestes xifres, observem que la proporció d'alumnes atesos en relació als professionals és més gran en el model d'inclusió; això es possible per l'optimització dels recursos, personals i materials, amb els que compta l'escola ordinària. Oferir serveis i recursos a l'escola ordinària, desenvolupant una cultura inclusiva, promou una metodologia de treball que ajuda el professorat a desenvolupar estratègies més inclusives en el centre i a l'aula.

Una o dues hores a la setmana per alumne i sempre que sigui necessari, un professional de suport a la inclusió de la Fundació EIR-El Niu va a l'escola ordinària per realitzar les tasques de suport següents:

- Reunions amb l'equip directiu per acordar les estratègies que s'utilitzaran a l'escola per millorar la cultura i les pràctiques inclusives.
- Coordinació amb els professionals implicats en l'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials per ajustar la metodologia, les estratègies de treball i els materials i recursos que facilitin l'eliminació de barreres per l'aprenentatge i la participació.
- Atenció a l'alumne/a per conèixer el nivell de desenvolupament cognitiu, emocional i social, per tal d'acordar un Pla Individualitzat (PI) i poder concretar la nostra col·laboració en l'elaboració de materials, adaptacions dels llibres de text, etc.
- Reunions de seguiment i coordinació amb els tutors/es, cicle o etapa, per ajustar el PI a l'evolució de l'alumne

- Reunions de seguiment amb l'EAP i les famílies per afavorir una bona col·laboració entre els diferents agents educatius, recollir i proporcionar informacions d'interès...

D'altra banda i de manera complementària, la Fundació també col·labora amb el CREDA, en un programa d'estimulació del llenguatge i la comunicació del que se'n beneficien 30 alumnes d'escoles ordinàries públiques i privades.

BONES PRÀCTIQUES?

Tot i la valoració positiva de les escoles i les famílies, respecte als serveis i recursos per la inclusió que hem ofert, hem sentit la necessitat de disposar d'evidències sobre els resultats del suport que realitzem.

Amb aquest motiu, hem comptat amb l'assessorament de Teresa Huguet, psicopedagoga experta en educació inclusiva, amb l'objectiu d'iniciar un treball que ens ajudés a valorar la millora de les pràctiques inclusives a les escoles ordinàries amb les que col·laborem.

Vam començar posant en comú i consensuant objectius i criteris que volíem tenir en compte segons la realitat de la nostra intervenció. Hem pogut reflexionar i elaborar eines contextualitzades per avaluar la nostra intervenció de suport. Vam iniciar un treball de recollida de dades, elaborant eines específiques que ens ajudessin a poder disposar d'evidències sobre els resultats i les valoracions que els docents i el centre feien sobre el nostre suport i intervenció.

Després de diverses reunions i debats, vam elaborar un qüestionari en el que els docents del centre ordinari van avaluar el grau d'inclusió de l'alumne amb suport del Niu aconseguit i el seu progrés educatiu en diversos àmbits de desenvolupament. Aquest qüestionari l'emplenen tots els docents dels alumnes amb necessitats educatives especials als que donem suport, a final del curs escolar.

Els objectius que ens vam plantejar amb l'elaboració d'aquest qüestionari van ser:

- Avaluar la millora dels alumnes al llarg del curs respecte a diferents àmbits de desenvolupament i aprenentatge.
- Valorar els canvis i millores introduïdes en el centre a partir de la nostra intervenció per avançar cap a una educació més inclusiva.

La mostra es va compondre d'un total de vint-i-tres alumnes de les etapes d'educació infantil, primària i secundària de sis centres de Barcelona en les quals la Fundació EIR- El Niu intervé com a centre de recursos per a la inclusió.

L'instrument utilitzat va ser un qüestionari de 25 preguntes (**[Veure annex 1](#)**) en una escala de Likert, per valorar el grau de millora (0 cap millora, 1-2 lleugera millora, 3 millora significativa i 4- 5 millora molt significativa) respecte a sis àmbits, en els que es pot evidenciar el progrés d'inclusió d'un alumne.

Aquesta valoració es va fer al llarg del curs 2014-2015.

Vam tenir en compte sis blocs de qüestions referides a les competències bàsiques que, des de la nostra experiència, son prioritàries i fonamentals perquè l'alumnat

amb necessitats educatives especials pugui esdevenir una persona autònoma, participativa i feliç. Una persona que pugui desenvolupar una autoestima positiva, els seus talents particulars i pugui participar en la societat en la que viu i conviu. Aquests sis blocs de qüestions són els següents:

- BLOC 1.- Participació
- BLOC 2.- Autonomia
- BLOC 3.- Relació i interacció amb companys
- BLOC 4.- Objectius del Pla Individualitzat (PI)
- BLOC 5.- Suports (aula, currículum i avaluació)
- BLOC 6.- Comportaments disruptius

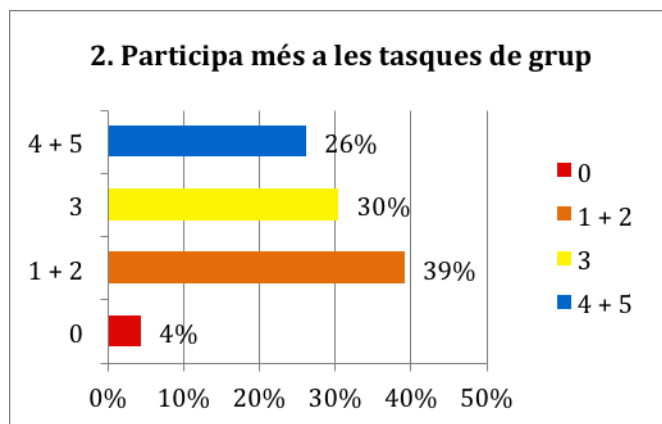
Hem inclòs un bloc de qüestions referides a conductes disruptives perquè aquestes conductes preocupen molt als centres educatius i suposen malestar pels alumnes. La disminució d'aquestes conductes ens proporciona un bon indicador sobre el grau de benestar emocional i d'inclusió de l'alumne.

Si bé en el qüestionari les preguntes no estan ordenades per blocs, alhora de recollir les valoracions de les respostes les vam agrupar per tal de poder-les analitzar. D'altra banda, vam voler ampliar les possibilitats d'anàlisi de resultats comparant les valoracions dels alumnes que cursen l'etapa de primària, els d'educació secundària obligatòria i un tercer grup de respostes corresponents als alumnes diagnosticats amb trastorn de l'espectre autista (TEA)

A continuació exemplifiquem alguns d'aquests resultats per blocs i seleccionant algunes preguntes del qüestionari:

Bloc 1.- Participació (preguntes 1, 2, 3, 4 i 18 del qüestionari) En general podem dir que l'alumnat ha millorat de manera significativa o molt significativa la seva participació a l'escola, tant a les tutories, a les tasques de grup, festes, sortides i jocs del pati, com en l'atenció i l'escolta.

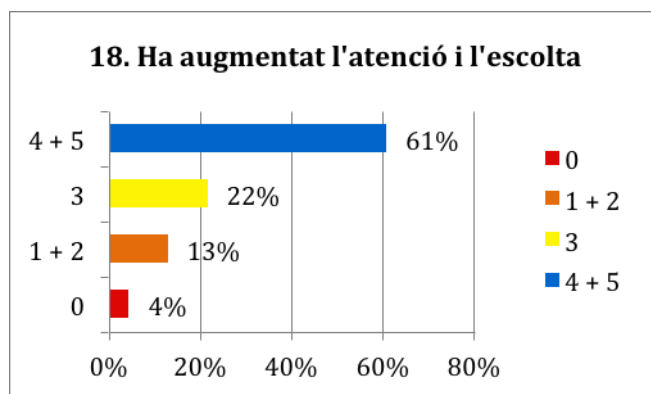
A les respostes d'aquest bloc, la valoració més baixa correspon a la pregunta 2 (2. *Participa més a les tasques de grup*). Valoren que un 56% milloren de manera significativa o molt significativa (puntuacions de 3 a 5)

*Els docents valoraven el grau de millora amb aquests valors:

- 0 = cap millora,
- 1 i 2 = millora lleugera
- 3 = millora significativa,
- 4 i 5 = millora molt significativa

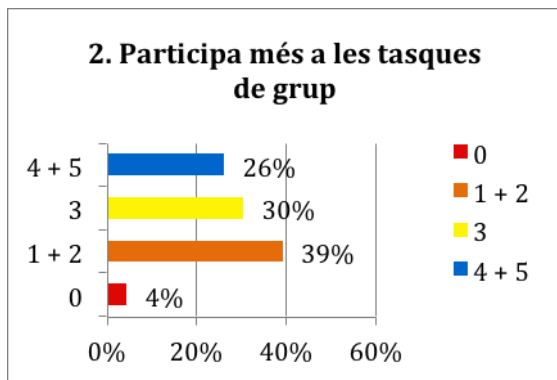
La valoració més alta d'aquest bloc s'obté en la pregunta 18 (*18. Ha augmentat l'atenció i l'escolta*). Un 83% de l'alumnat ha millorat l'atenció i l'escolta de manera significativa o molt significativa (puntuacions de 3 a 5)

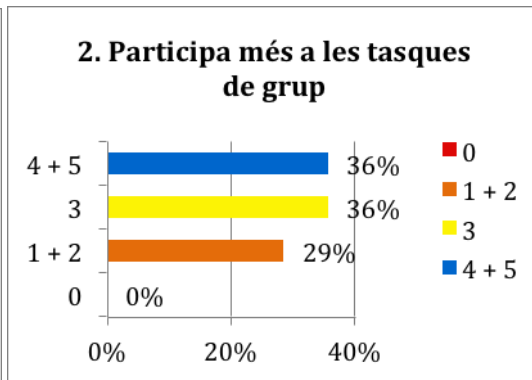
Dades totals (gràfic 2)

A continuació podem veure un exemple de les diferències de resultats segons l'etapa educativa i en relació a l'alumnat amb TEA:

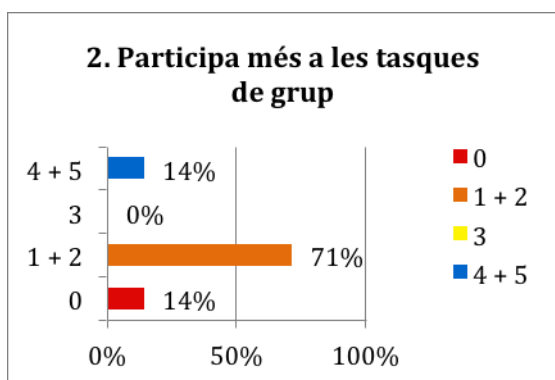
Exemple pregunta 2 : Participa més a les tasques de grup

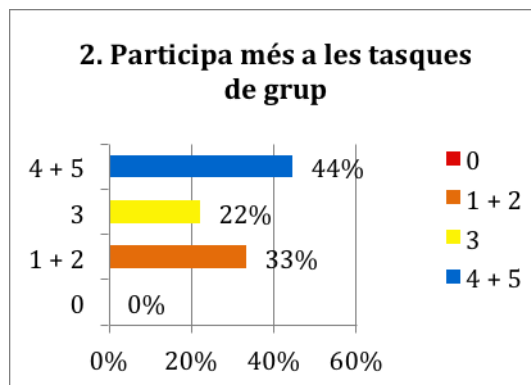
Dades Totals (gràfic 3)

Dades Primària (gràfic 4)

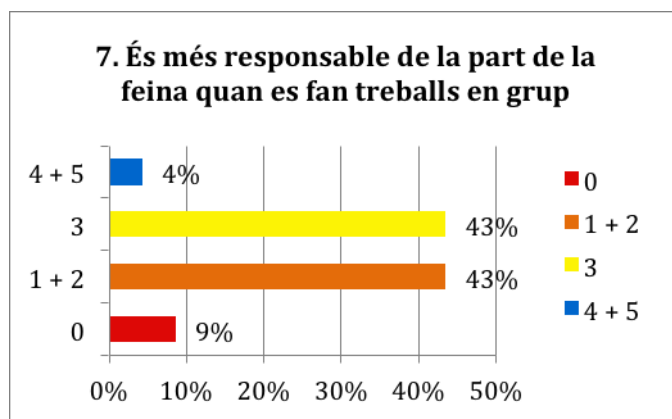
Dades ESO (gràfic 5)

Dades TEA (gràfic 6)

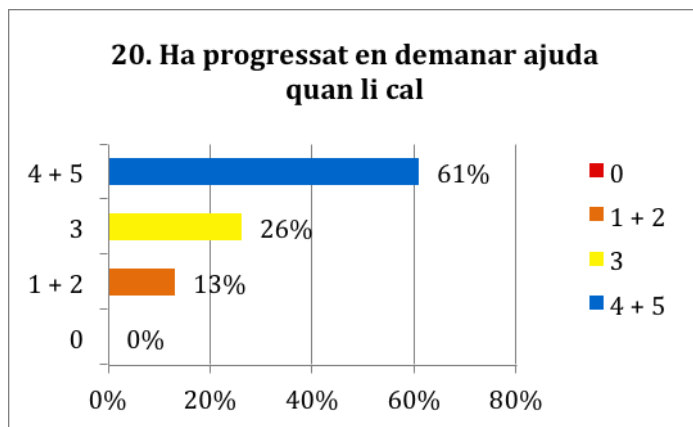
Bloc 2.- Autonomia. (preguntes 7, 8, 9, 10, 19, 20 i 21 del qüestionari). Podem dir que globalment, la millora de l'autonomia de l'alumnat ha estat significativa o molt significativa (puntuacions de 3 a 5). Han adquirit més autonomia en la realització de les feines, en fer encàrrecs, en comunicar necessitats, en demanar ajut quan els cal i en seguir les rutines habituals de l'escola.

La pregunta en la que els alumnes obtenen una valoració més baixa es la pregunta 7 ("7. És més responsable de la part de la feina quan es fan treballs en grup"). El 47% els alumnes han millorat de manera significativa o molt significativa (puntuacions de 3 a 5).

Dades totals (gràfic 7)

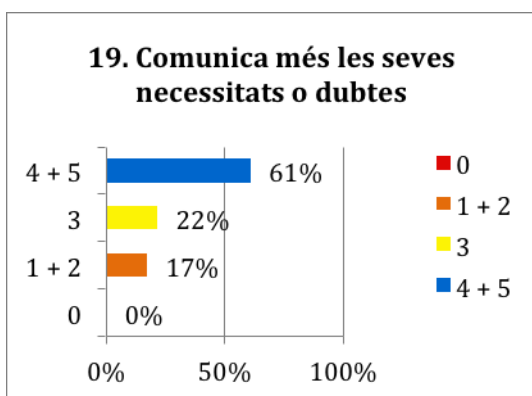
Els alumnes obtenen la valoració més alta en la pregunta 20 (20. Ha progressat en demanar ajuda quan li cal). Un 87% dels alumnes ha progressat de manera significativa o molt significativa (puntuacions de 3 a 5)

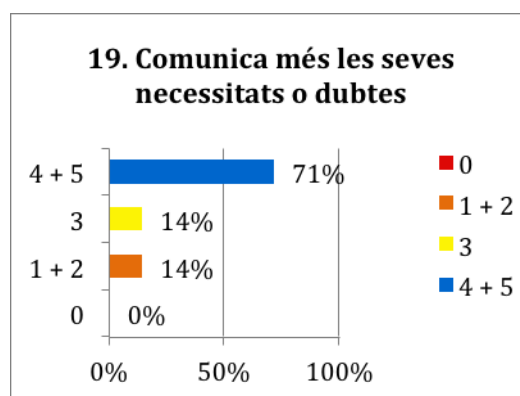
Dades totals (gràfic 8)

En els quatre gràfics següents podem veure un exemple comparatiu pel que fa a les diferències entre etapes i en relació a l'alumnat amb TEA, respecte la pregunta 19 (19. *Comunica més les seves necessitats o dubtes*)

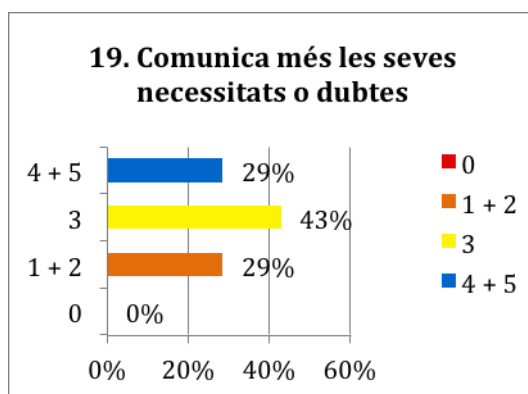
Exemple, pregunta 19: Comunica més les seves necessitats o dubtes

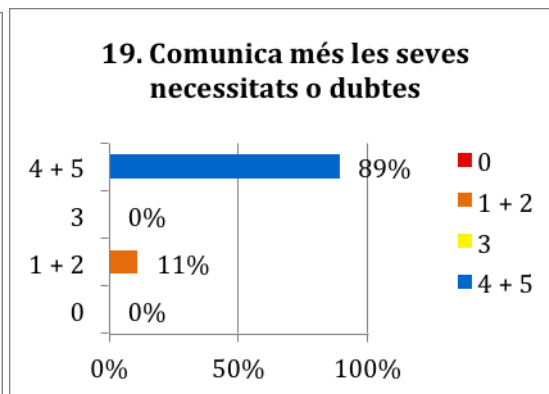
Dades Totals (gràfic 9)

Dades Primària (gràfic 10)

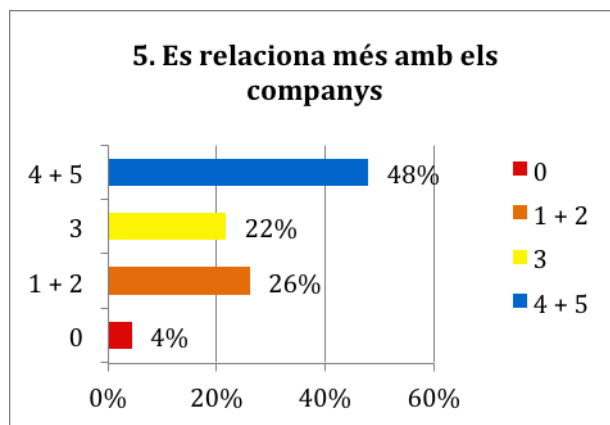
Dades ESO (gràfic 11)

Dades TEA (gràfic 12)

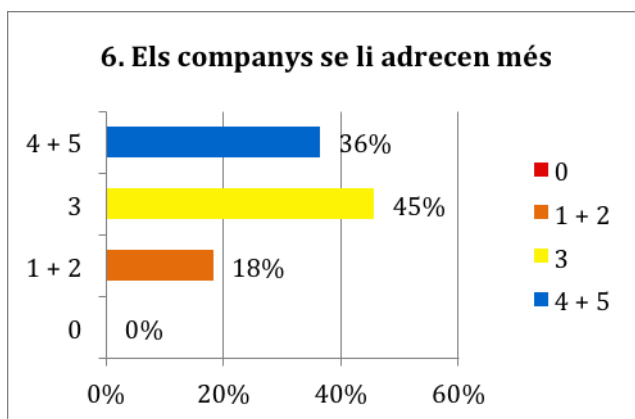
Bloc 3.- Relació i interacció amb els companys (preguntes 5 i 6 del qüestionari). A les dues preguntes veiem que la relació i interacció amb els companys ha millorat de manera significativa o molt significativa, tant en la relació que estableix amb els companys com la que estableixen els companys amb ell o ella.

La pregunta en la que els alumnes obtenen una valoració més baixa és la 5 (5. *Es relaciona més amb els companys*), tot i que el 70% dels alumnes han millorat de manera significativa o molt significativa.

Dades totals (gràfic 13)

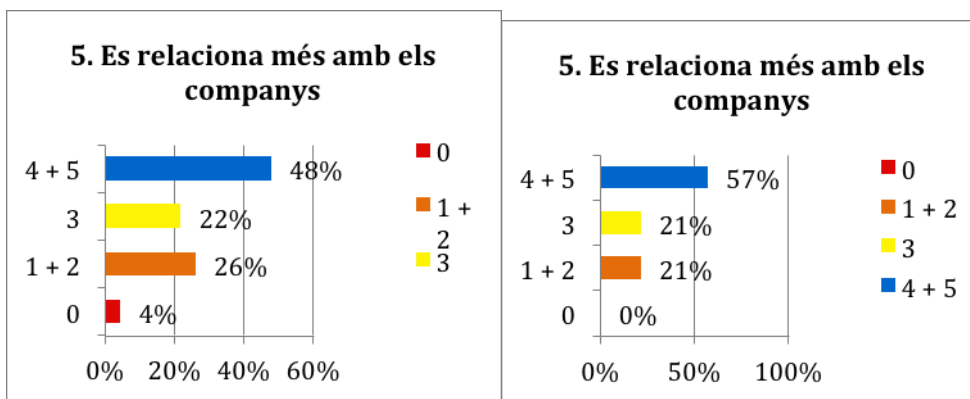
La valoració més alta en aquest bloc fa referència a la pregunta 6 (6. *Els companys se li adrecen més*) ja que en aquest cas el 81% dels alumnes han millorat de manera significativa o molt significativa.

Dades totals (gràfic 14)

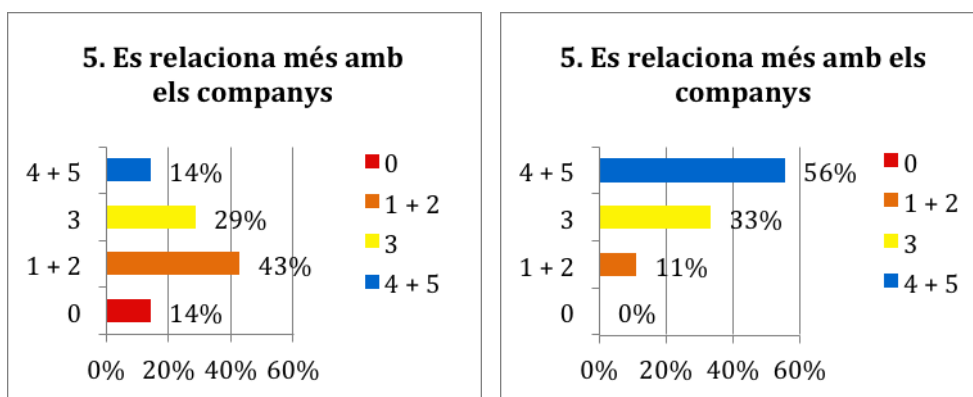
En els quatre gràfics de sota podem veure, un exemple comparatiu pel que fa a les diferències entre etapes i en relació a l'alumnat amb TEA, respecte la pregunta 5 (5. *Es relaciona més amb els companys*)

Exemple pregunta 5 : Es relaciona més amb els companys

Dades Totals (gràfic 15)

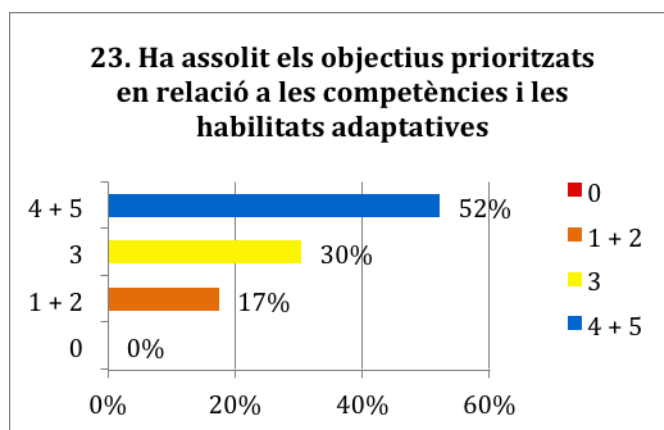
Dades Primària (gràfic 16)

Dades ESO (gràfic 17)

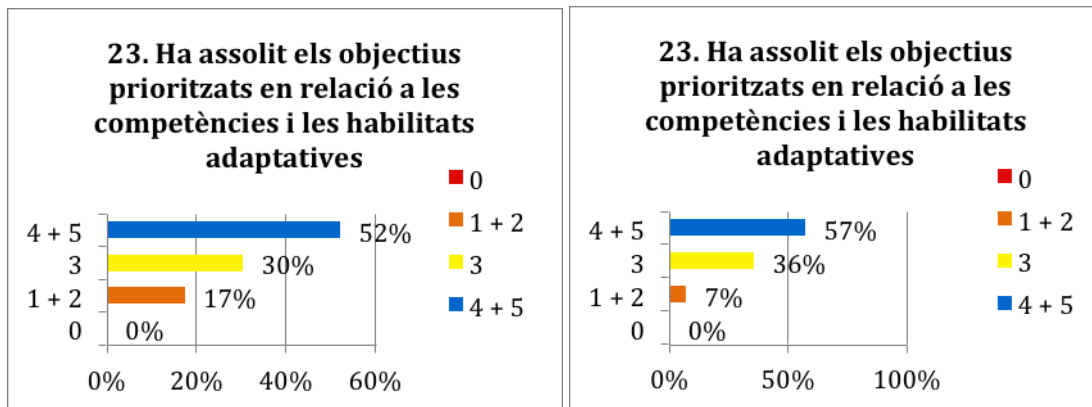
Dades TEA (gràfic 18)

Bloc 4.- Objectius del PI . En aquest bloc hi ha una sola pregunta que els docents han de valorar: la pregunta 23: *Ha assolit els objectius prioritzats en relació a les competències i les habilitats adaptatives*). Els docents diuen que un 82% dels alumnes ha assolit els objectius prioritzats en relació a les competències i les habilitats adaptatives de manera significativa o molt significativa (valoracions del 3 al 5)

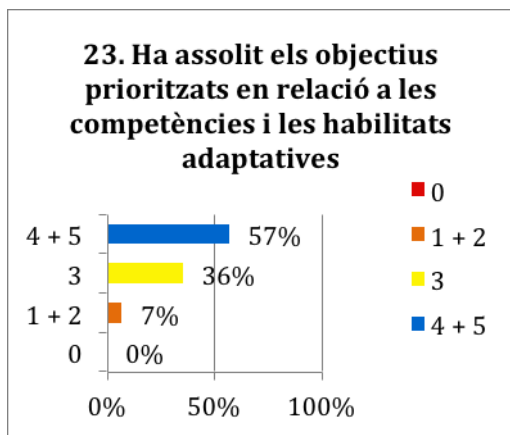

Dades totals (gràfic 19)

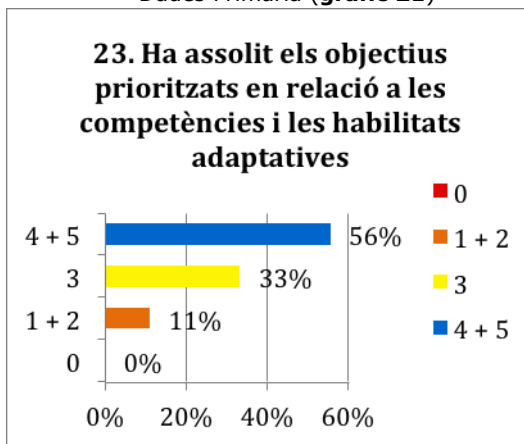
En els quatre gràfics de sota podem veure, la comparació entre els resultats de les diferents etapes i en relació a l'alumnat amb TEA, respecte aquesta mateixa pregunta 23 (23. *Ha assolit els objectius prioritzats en relació a les competències i les habilitats adaptatives*).

Dades Totals (gràfic 20)

Dades Primària (gràfic 21)

Dades ESO (gràfic 22)

Dades TEA (gràfic 23)

Bloc 5.- Suports: aula, currículum i avaluació (preguntes 11,12,13,14,15, 16 i 17)

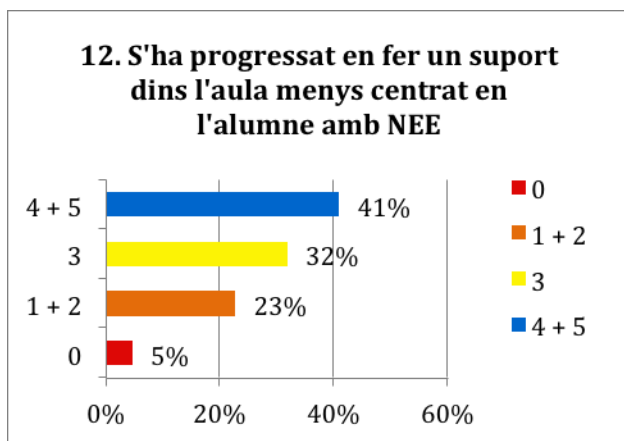
Aquest bloc ja no fa referència a la millora de l'alumne amb necessitats educatives especials. En aquest bloc els docents han d'avaluar el grau de millora del centre i de l'acció educativa respecte la inclusió educativa quan hi ha un alumne amb NEE que rep un suport de l'escola El Niu com el que hem descrit a l'apartat **Com ho fem?**

Aquest es potser el bloc més interessant en el que es cerca d'avaluar els canvis en les maneres de fer i l'ús d'estratègies educatives més inclusives a l'aula i en el centre. Globalment els docents valoren que s'ha millorat de manera significativa o molt significativa respecte les diferents qüestions que es plantegen que són les següents: veure en quin grau s'han utilitzat i prioritzat que els suports es fessin

dins l'aula, valorar fins a quin punt s'ha progressat en fer un suport menys centrat en l'alumne amb nee; valorar si el pla individualitzat de l'alumne ha resultat útil per a tots els docents; si tots han avaluat l'alumne d'acord amb els objectius del seu PI.

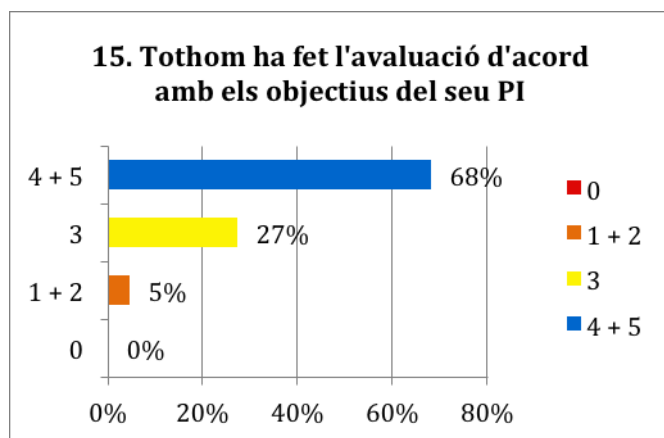
També han valorat si els suports que havia rebut l'alumne fora de l'aula havien servit per millorar la seva autonomia i participació dins l'aula, Si el material adaptat ha ajudat l'alumne a assolir els objectius del seu pla individualitzat i finalment si havia augmentat el grau d'implicació de tots els docents respecte l'evolució de l'alumne.

La valoració més baixa en aquest bloc es va obtenir en la pregunta 12 (12. S'ha progressat en fer un suport dins l'aula menys centrat en l'alumne amb NEE), tot i que un 73% dels docents van valorar que s'havia progressat de manera significativa o molt significativa.

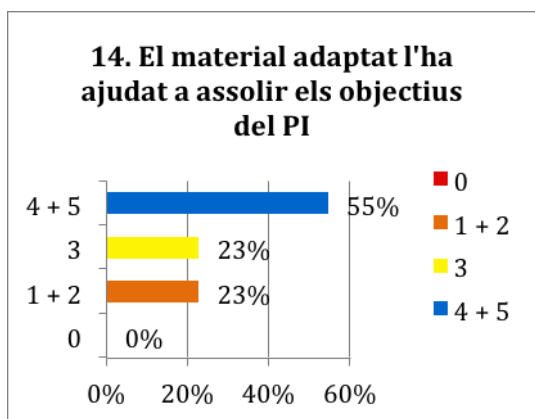
Dades totals(**gràfic 24**)

La valoració més alta en aquest bloc es va obtenir en la qüestió 15 (15. Tothom ha fet l'avaluació d'acord amb els objectius del seu PI). Un 95% dels docents van estar d'acord amb aquesta afirmació de manera significativa o molt significativa.

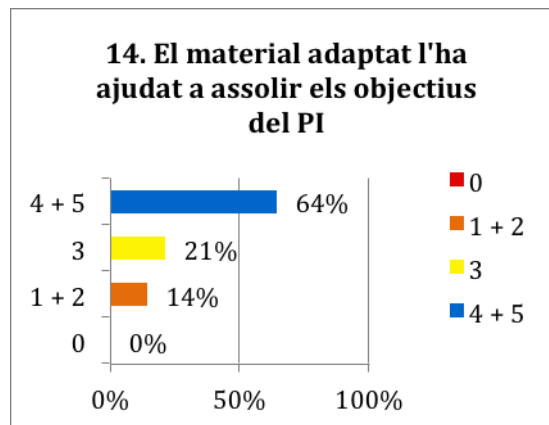

Dades totals(**gràfic 25**)

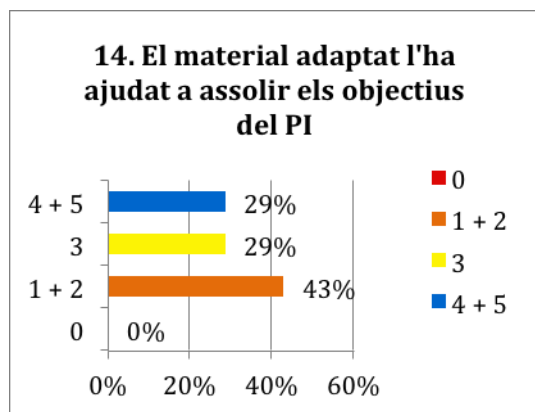
En els quatre gràfics de sota podem veure, la comparació entre els resultats de les diferents etapes i en relació a l'alumnat amb TEA, respecte la qüestió 14 (14: *El material adaptat ha ajudat a assolir els objectius del PI*).

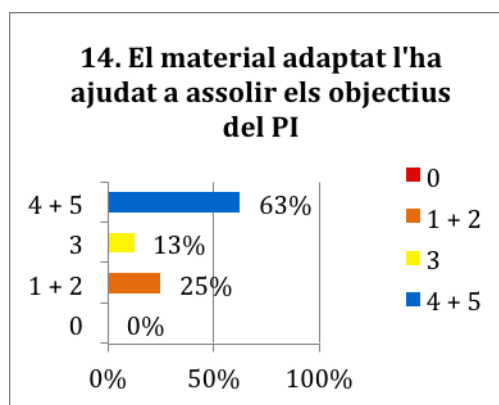
Dades Totals (gràfic 26)

Dades Primària (gràfic 27)

Dades ESO (gràfic 28)

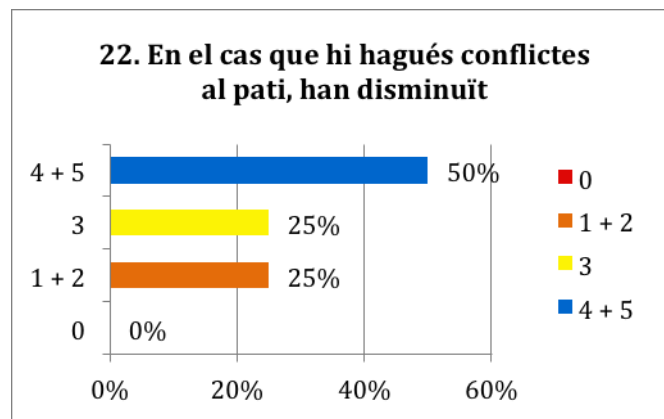

Dades TEA (gràfic 29)

Bloc 6.- Comportaments disruptius (preguntes 22, 24 i 25).

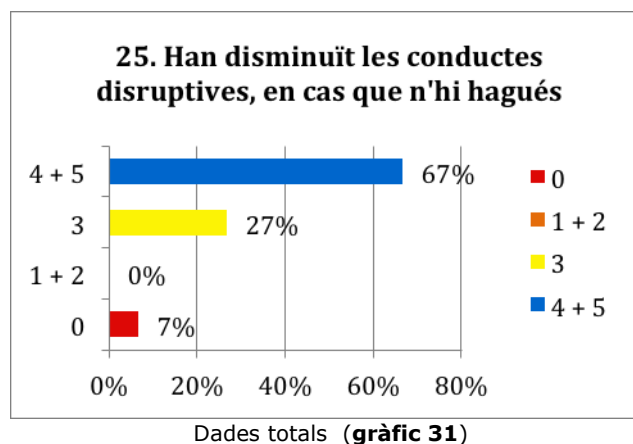
Les qüestions que hi ha en aquest bloc, ens han permès valorar si les conductes disruptives de determinats alumnes d'inclusió, els conflictes i les actituds negatives vers ells havien disminuït de manera significativa o molt significativa a l'aula i en els diferents espais del centre.

La valoració més baixa respecte aquest bloc, s'obté en la qüestió 22 (22. *En el cas que hi hagués conflictes al pati, han disminuït?*), tot i que un 75% els docents diuen que els conflictes al pati han disminuït de manera significativa o molt significativa.

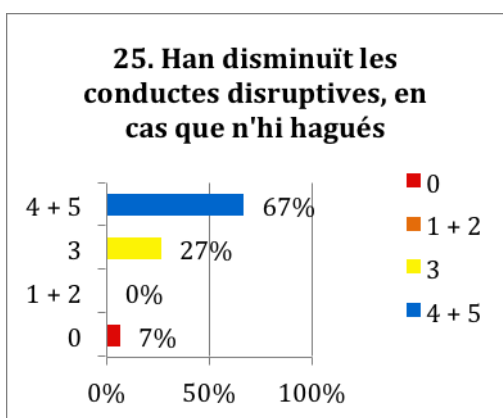

La pregunta amb la valoració més alta és la 25 (25. Han disminuït les conductes disruptives, en cas que n'hi hagués).

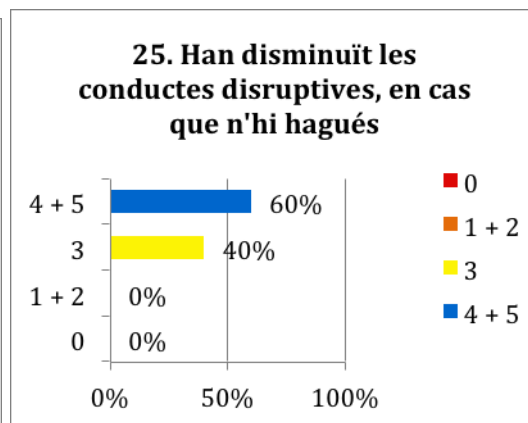
Els docents manifesten que en el cas que hi haguessin hagut conductes disruptives, aquestes van disminuir en el 94% dels casos.

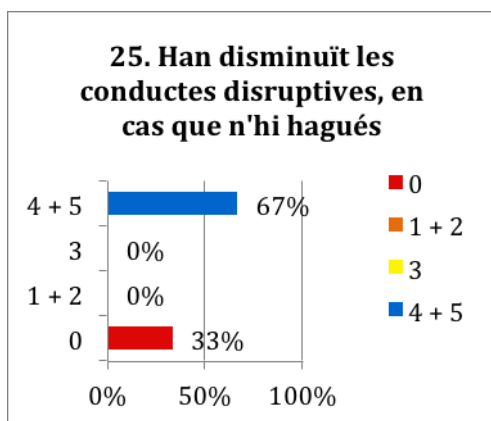
En aquesta mateixa pregunta (25. Han disminuït les conductes disruptives, en cas que n'hi hagués) a continuació hi ha la comparació entre les valoracions de les diferents etapes educatives, i també pel que fa a l'alumnat amb TEA

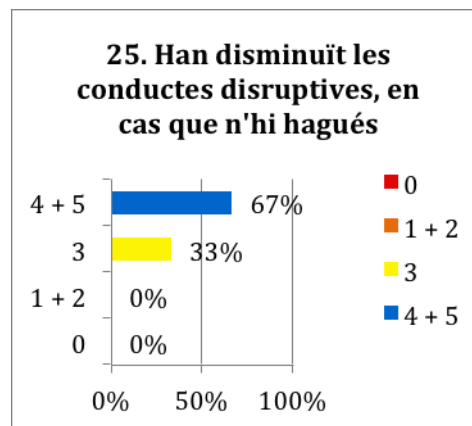
Dades Totals (gràfic 32)

Dades Primària (gràfic 33)

Dades ESO (gràfic 34)

Dades TEA (gràfic 35)

CONCLUSIONS

Després d'haver fet tot aquest treball de recollida i elaboració de dades, hem pogut tenir constància sobre el progrés i la millora dels alumnes amb necessitats educatives especials que son a les escoles ordinàries en règim d'inclusió a temps total i que tenen del nostre suport.

Tenir dades objectives i evidències de les valoracions dels docents implicats en aquests processos ha resultat molt positiu tant per nosaltres com pels centres educatius amb els que col·laborem. Després de recollir les dades fem un retorn a cada centre dels resultats obtinguts per tal de compartir el camí que anem fent amb ells per la plena inclusió educativa de tot l'alumnat.

Pel que fa als diferents blocs avaluats, pensem que son pertinents i que recullen de manera sintètica el que considerem més important en l'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials als qui donem suport.

Pel que fa a l'anàlisi compartiu entre l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de diverses etiologies i els qui tenen necessitats educatives especials derivades d'un trastorn de l'espectre autista (TEA), cal dir que quan vam elaborar

els qüestionaris tendíem a pensar que els alumnes amb TEA obtindrien resultats més baixos per les dificultats de participació que aquest trastorn implica. Vam tenir una agradable sorpresa en veure que, comparant els resultats, vam observar que els alumnes amb TEA havien obtingut uns molt bons resultats i que la diferència entre els resultats obtinguts pels alumnes amb TEA i la resta d'alumnat valorat, no era significativa.

Això ens fa pensar que les estratègies d'ajuda i suport a la inclusió en relació a aquest alumnat son positives i útils perquè els docents es sentin més segurs i amb més capacitat per ajudar-los a participar i a aprendre, sense renunciar a que cal sempre un treball de revisió i millora.

Pel que fa a l'anàlisi comparatiu entre l'etapa d'educació primària i l'educació secundària (ESO) hem observat una diferència significativa entre els resultats obtinguts a les dues etapes educatives. Tot i apreciar-se una millora significativa en les dues etapes, hem constatat que la millora de l'alumnat d'ESO en tots els blocs analitzats ha estat menor, excepte en el bloc corresponent als comportaments disruptius on, sorprenentment, hem trobat resultats equivalents.

Som conscients que cal desenvolupar polítiques, cultures i pràctiques que millorin el grau d'inclusió d'aquesta etapa educativa. Per la nostra banda, pensem també que podem millorar les estratègies de treball específiques que utilitzem per orientar la seva tasca docent; cal ajudar-los a que es sentin més capaços de incloure l'alumnat que troba barreres a l'aprenentatge i la participació a les aules.

Valorem també molt positivament els resultats obtinguts en la millora de conductes disruptives, que ha estat molt significativa en totes les etapes i grups valorats. Això ens fa pensar que es possible acompanyar els docents i els centres educatius en comprendre millor aquests alumnes i, en conseqüència, poder tenir en compte, preveure i disminuir les seves dificultats d'adaptació al context educatiu i social.

Pel que fa a la continuïtat del nostre projecte i al futur, la vocació de l'equip de professionals que treballem a la Fundació EIR és la de consolidar un model d'intervenció que, a través del treball amb alumnes amb necessitats educatives especials, optimitzi les pràctiques i la cultura inclusiva del centre.

De cara al futur hem previst que al començament de cada curs enviarem el qüestionari inicial a les escoles amb les que treballem, per recollir informació de l'alumne en relació als diferents blocs mencionats i per recordar-los i consensuar els objectius de la nostra intervenció. D'aquesta manera ja tenim una avaluació inicial de cada alumne que podem comparar amb les valoracions de fi de curs i podem explicitar més clarament els objectius que entre tots ens plantegem. A final de curs valorem el progrés de cada alumne amb aquestes i d'altres informacions recollides i, d'altra banda fem una valoració global del suport i la millora a nivell de cada escola. Valoració que compartim amb cada centre per tal d'identificar punts forts, punts febles i estratègies de millora pertinents.

Actualment estem treballant en la confecció d'una guia, que orienti l'actuació dels professionals i faciliti la coherència del suport que oferim als diferents centres amb els que col·laborem.

En l'actualitat s'estan produint canvis a nivell legislatiu que poden afavorir i regular els diferents models d'intervenció. El nou decret sobre el sistema inclusiu ens obre una porta per regular la intervenció dels centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR). Estem convençudes que es podrà avançar consensuant itineraris i protocols adequats, a partir de les diferents intervencions que els centres d'educació especial estan realitzant. Centres que, des de fa molts anys, creuen en el model inclusiu i col·laboren amb les escoles ordinàries per tal d'aconseguir-ho.

A la Fundació EIR-El Niu treballem cada dia per donar sentit a aquesta afirmació:

*"Si aprenem a entendre la diversitat,
no haurem de parlar d'inclusió sinó de convivència"*

Referències Bibliogràfiques:

- Ainscow, M.; Hopkins, D.; Soutworrth G.; West M. (2001). *Hacia escuelas eficaces para todos*. Madrid: Narcea.
- Ainscow, M. (2004). *Desarrollo de escuelas inclusivas. Ideas, propuestas y experiencias para mejorar las instituciones escolares*. Madrid: Narcea.
- Ainscow, M. (2005). Understanding the development of inclusive education system. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 3 (3), 5-20.
- Bloom, B.S. (1969). *Taxonomy of Educational Objectives: The classification of educational goals*. New York: David McKay Company Inc.
- Collicott, J. (2000). "Posar en pràctica l'ensenyament multinivell: estratègies per als mestres". *Suports. Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la Diversitat*. Vol. 4, núm. 1, pàg. 87-100
- Damasio, A. (2006). *El error de Descartes*. Madrid: Crítica
- Giné, C. (2009). Coord. *La educación inclusiva. De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado*. Barcelona: ICE-HORSORI
- Huguet, T (2006). *Aprender juntos a l'aula. Una proposta inclusiva*. Barcelona: Graó.
- Pujolàs, P. (2003). *Aprender juntos alumnos diferentes*. Vic: Eumo
- Ruiz, R. (1988). *Técnicas de individualización didáctica. Educación y futuro: Monografías para la reforma*. Madrid: CINCEL.
- Stainback, S, Stainback, W. (1999). *Aulas inclusivas: Un nuevo modo de enfocar y vivir el currículo*. Madrid: Narcea.
- Stainback, S.B. (2001). "Componentes críticos en el desenvolvament de l'educació inclusiva". *Suports. Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la Diversitat*. Vol. 5, núm. 1, pàg. 26-31.
- Tharp, R.; Estrada, P.; Soll Dalton, S.; Yamauchi, L. (2002). *Transformar la enseñanza*. Barcelona: Paidós.